

Принос на Европейския икономически и социален комитет към работната програма на Европейската комисия за 2022 г.

9 юни 2021 г.

Европейски икономически
и социален комитет

Европейски икономически
и социален комитет

РЕЗОЛЮЦИЯ

**Принос на Европейския икономически и социален комитет
към работната програма на Европейската комисия за 2022 г.**

въз основа на работата на

**ad hoc групата „Принос на ЕИСК към работната програма на Европейската комисия за
2022 г.“**

Докладчици: **Мария Минчева (I гр.)**
Stefano Palmieri (II гр.)
Jan Dirx (III гр.)

приета от Европейския икономически и социален комитет
на 9 юни 2021 г.

На своята пленарна сесия, проведена на 9 и 10 юни 2021 г. (заседание на 9 юни), Европейският икономически и социален комитет прие настоящата резолюция със 175 гласа „за“ и 2 гласа „въздържал се“.

1. Въведение

- 1.1 Както ЕИСК вече отбеляза, от работната програма на Европейската комисия за 2021 г. става ясно, че шестте основни амбициозни цели, избрани от Комисията („Европейски зелен пакт“, „Европа, подготвена за цифровата ера“, „Икономика, която работи за хората“, „Посилна Европа на световната сцена“, „Насърчаване на нашия европейски начин на живот“ и „Нов тласък за европейската демокрация“), представляват солидна рамка за изготвянето на работните програми. Поради това ЕИСК отново структурира настоящата резолюция със своя принос към работната програма на Комисията за 2022 г. около тези шест основни теми.
- 1.2 Комитетът приема, че като се има предвид продължителността на пандемията от COVID-19, през следващите няколко години най-важни приоритети на икономическата политика на ЕС би трябвало да останат връщането на европейската икономика по пътя към устойчив преход, растеж и заетост и постигане на благоденствие за европейските граждани и европейските организации и дружества. Следователно необходимостта от възстановяване и преструктуриране след пандемията отново следва да намери пълно, конкретно и подробно отражение в работната програма на Комисията за 2022 г.
- 1.3 Настоящата ситуация в Европа с пандемията увеличава бедността и неравенството и ресурсите би трябвало да бъдат насочвани там, където те са най-необходими, за да се осигурят възможности, да се създава качествена заетост, да се намали бедността и изключването, да се насърчи предприемачеството, повишаването на квалификацията и преквалификацията и да се осигури достъп до качествени услуги. Както заявиха институциите на ЕС, социалните партньори, организациите на гражданското общество и държавите членки по време на Социалната среща на върха в Порто през май 2021 г., както инвестициите, така и реформите би трябвало да се използват за излизане от икономическата и социалната криза, като се укрепи издръжливостта на Европа спрямо бъдещи сътресения въз основа на приобщаващ и устойчив растеж, достоен труд и социална справедливост.
- 1.4 Именно сега Комитетът би искал да подчертае, че ЕС и следователно всички политики на ЕС са и би трябвало да се основават на целите и ценностите на ЕС, залегнали в Договора от Лисабон и в Хартата на ЕС за основните права. Това се отнася за следните ценности: човешко достойнство, свобода, демокрация, равенство, върховенство на закона и човешки права. Според ЕИСК работната програма следва да се съсредоточи върху преструктурирането и подобряването на нашата икономика и общество въз основа на тези ценности: отключване на пълния потенциал на единния пазар, постигане на целите за устойчиво развитие (ЦУР), създаване на кръгова икономика и постигане на неутралност по отношение на климата в ЕС най-късно до 2050 г., както и гарантиране на добро управление и демократична отчетност.

- 1.5 Комитетът е убеден, че огромните предизвикателства, пред които сме изправени всички, и дълбоките промени в нашата икономика, в начина, по който се отнасяме към природата и околната среда и в нашия собствен живот, които са необходими за един наистина устойчив свят, ще бъдат успешни само ако гражданите и техните организации участват активно.
- 1.6 ЕИСК отбелязва със съжаление в своята резолюция относно участието на организираното гражданско общество в националните планове за възстановяване и устойчивост (НПВУ), че националните администрации са включили само слабо организираното гражданско общество в изготвянето на своите НПР. Важността и ползата от активното участие на организациите на гражданското общество в политиката и нейното изпълнение се посочват и в публикуваното от ЕИСК проучване относно „Реакцията на организациите на гражданското общество за противодействие на пандемията от COVID-19 и последващите ограничителни мерки, приети в Европа“, което Комитетът представи през пролетта¹, и в Наградата на ЕИСК за гражданското общество² за разгръщането на дейността на участниците от социалната сфера по време на пандемията.
- 1.7 Поради това призоваваме отново Комисията да отстрани тези слабости в етапите на изпълнение и оценка на НПВУ чрез въвеждането на по-формализирани процедури, които да улеснят реалния обмен. Ето защо Комитетът очаква Комисията да признае в работната си програма за следващата година ключовата роля на предприятията, работниците и организациите на гражданското общество за изпълнението на националните планове за възстановяване и устойчивост, техния преглед и тяхното наблюдение. Изхождаме от предположението, че 20-те принципа на Европейския стълб на социалните права (ЕССП), които направляват социалната политика на ЕС, също ще бъдат в основата на стратегията за възстановяване, за да се гарантира, че цифровият преход и екологичният преход са справедливи и честни. Ключовата роля на социалните партньори и организациите на гражданското общество като страни, които съвместно проектират бъдещето на Европа в рамките на Конференцията за бъдещето на Европа, също трябва да бъде отразена в дейностите на Комисията.
- 1.8 Единният пазар продължава да бъде основната движеща сила за една конкурентоспособна икономика на ЕС и като такъв е жизненоважен благоприятстващ фактор за възстановяването и реструктурирането на икономиките, както на отделните държави членки, така и на ЕС като цяло. ЕИСК посочва, че трябва да бъдат премахнати всички пречки и трябва да се гарантира непрекъснатият трансграничен поток на стоки, услуги, капитал, данни и хора. От решаващо значение е възможно най-скоро да бъдат възстановени свободите на движение на единния пазар до условията преди кризата с COVID и те да бъде задълбочени във всички области, като вниманието би трябвало да се съсредоточи върху това по какъв начин би трябвало да бъдат подобрени допълнително стабилността на доставките и веригите за създаване на стойност посредством основана на потребностите на предприятията диверсификация.

¹ <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-02-21-011-en-n.pdf>.

² <https://www.eesc.europa.eu/bg/agenda/our-events/events/civil-solidarity-prize>.

- 1.9 ЕИСК приветства приемането на Механизма за възстановяване и устойчивост. Неговото прилагане на практика обаче е свързано с някои рискове. Вече има забавяне в процедурата по ратификация на решението относно собствените ресурси³, което ще позволи на ЕС да заема необходимите средства на капиталовите пазари. ЕИСК е загрижен поради липсата на адекватна информация относно практическите параметри за издаване на нужните облигации, чрез които ще се финансира механизмът⁴. Би трябвало да се следи отблизо и за съгласуваността между препоръчаните от Европейската комисия (ЕК) водещи области и действителното тематично съдържание на националните планове за възстановяване и устойчивост. Съществува и опасността не всички държави членки да се възстановяват с еднаква скорост. Комисията трябва да гарантира бързо одобряване на представените планове, като действа предпазливо по отношение на евентуалните забавяния, които биха могли да доведат до увеличаване на различията между държавите членки и в сегментите на всяка национална икономика.
- 1.10 ЕИСК подкрепя съобщението на Комисията относно ответните мерки на фискалната политика по отношение на пандемията от коронавирус⁵, в което Комисията излага намерението си да вземе решение относно бъдещо дезактивиране на общата клауза за дерогация на Пакта за стабилност и растеж след цялостна оценка на състоянието на икономиката въз основа на количествени критерии, а именно равнището на икономическа активност в ЕС или еврозоната в сравнение с нивата отпреди кризата (2019 г.). ЕИСК изразява съгласие, че е необходимо през 2022 г. да продължи прилагането на общата клауза за дерогация и също би трябвало да се избягва преждевременното прекратяване на фискалната подкрепа.
- 1.11 За да се засилят дългосрочните ползи от плана за възстановяване на ЕС, ЕИСК настоятелно призовава възможно най-скоро да бъде възобновен процесът на преразглеждане на рамката на ЕС за икономическо управление. Вместо „връщане към нормалното“ Комитетът настоява за „поврат“ към преразгледана и балансирана рамка за икономическо управление, ориентирано към благоденствието, която предвижда еднаква тежест на набор от ключови политически цели, като устойчив и приобщаващ растеж, пълна заетост и достойна работа, възстановяване на производителността на ЕС, конкурентоспособна социална пазарна икономика и стабилни публични финанси. Тази рамка би трябвало да предотвратява и асиметрични ефекти в държавите членки и да стимулира производствените инвестиции чрез въвеждане например на добре балансирано „златно правило“.
- 1.12 Комисията би трябвало да обмисли и удължаване на временната рамка за държавната помощ до края на 2022 г. По този начин ще се позволи на държавите членки да продължат да използват пълната гъвкавост, предвидена съгласно правилата за държавната помощ, за да подкрепят икономиката в контекста на пандемията от COVID-19, като същевременно

³ Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом.

⁴ Само 14 държави членки представиха своите национални планове до 30 април 2021 г.

⁵ Съобщение на Комисията до Съвета: „Една година от началото на пандемията от COVID-19: ответни мерки на фискалната политика“, COM(2021) 105 final, Брюксел, 3.3.2021 г.

спазват правилата за конкуренция, за да се избегнат нарушения на единния пазар. При все това ЕИСК счита, че този режим е извънреден и временен и трябва да бъде последван от процес на фискална консолидация с цел подобряване на състоянието на публичните финанси в държавите членки.

- 1.13 ЕИСК отбелязва, че инвестициите не са цел на политиката на Комисията за мандата ѝ до 2024 г. За да се гарантира оптимална полза от историческото финансово усилие на ЕС и да се излезе от тази единствена по рода си криза, спешно се нуждаем от добре очертана европейска икономическа програма и ефективни политики за по-добро регулиране, както и от разпространението на ваксините и по-малко ограничения по вътрешните граници на ЕС. ЕИСК препоръчва в работната програма за 2022 г. да бъдат включени инициативи, свързани с инвестициите, включително усилията за мобилизиране на частни инвестиции в полза на бъдещото устойчиво икономическо развитие на ЕС⁶.
- 1.14 ЕИСК подкрепя предложението на Комисията за преразглеждане на набора от социални показатели с цел по-широко обхващане на стълба като ключов инструмент за наблюдение, използван в рамките на европейския семестър. За тази цел Комитетът препоръчва да се добавят нови, подобрени, измерими и допълващи се социални, икономически и екологични показатели. Те ще допринесат за по-всеобхватно проследяване на напредъка във връзка с принципите на стълба и за наблюдение на изпълнението на действията на политиката.
- 1.15 Достойната работа би трябвало да се подразбира. Предизвикателството на COVID-19 показва слабостта на нашите социални системи, изостри неравенствата и бедността и доведе здравните и социалните системи почти до срив. За да се изгради по-добро бъдеще за Европа, ЕИСК препоръчва да се помогне за справяне с настоящата криза и да се отстранят системните проблеми, които влошиха последиците от пандемията, да се предприемат решителни действия за борба с бедността и насърчаване на достойната работа. Ако възникналата ситуация се използва правилно, цифровият и екологичният преход предлагат възможност за повече и по-добри работни места, при условие че бъдат включени социалните партньори, че колективните трудови договори се спазват и се укрепват, а възгледите на работниците (информирани, консултирани и участие) станат част от процеса.
- 1.16 ЕИСК счита, че моментът също така е подходящ да бъдат извлечени поуки от пандемията и да се гарантира, че се провеждат политики за подготовка за бъдещи подобни сътресения, както и че се използват новите възможности за подкрепа на обновяването на промишлеността. Кризата ясно показва важното значение на промишлените отрасли в Европа, включително наличието на по-силен производствен сектор, за укрепването на икономическите устои на ЕС и за намаляване на прекомерната и критичната му зависимост от външни доставчици. Ето защо централно място в програмата за възстановяване на ЕС трябва да заеме една ефективна промишлена стратегия. Подобавашо внимание би трябвало да се обърне и на защита на стратегическите активи и инвестиции на ЕС (по отношение на

⁶ Резолюция относно „Принос на Европейския икономически и социален комитет към работната програма на Европейската комисия за 2021 г. въз основа на работата на ad hoc групата „Принос на ЕИСК към работната програма на Европейската комисия за 2021 г.“, (2020/C 364/01).

трети държави), тъй като се очакват значителни промени в структурата на собствеността след кризата с COVID.

2. Европейският зелен пакт

- 2.1 Въпреки сътресенията, свързани с глобалното предизвикателство на COVID-19, усилията за постигане на по-устойчив и приобщаващ в социално отношение икономически модел, целите за устойчиво развитие, и по-специално преходът към екологосъобразен модел на растеж, ще продължат и трябва да продължат. Преходът към Европейския зелен пакт предлага особена възможност за развитие на предприятията въз основа на модела на социалната икономика. Иновативните и предприемчиви предприятия имат ключово значение за създаването на успешни и интелигентни решения за екзистенциалните предизвикателства, свързани с изменението на климата.
- 2.2 И макар че насърчаването на заетостта и уменията, на плавния преход и динамичния социален диалог са също така важни елементи, социалният пакт като съществена част от един нов Зелен пакт със сигурност не е свързан само с „работата“. Той се обхваща доходите, социалната сигурност и фискалната подкрепа за всички нуждаещи се, включително тези, които изобщо нямат достъп до работа. Ето защо включването на всички партньори от гражданското общество трябва да бъде съвместна задача и обща грижа (а именно трябва да се вземе под внимание включването на най-уязвимите групи).
- 2.3 ЕС може да поеме водеща роля на световен модел в опазването на климата само при успех в екологичния преход, като същевременно бъдат запазени конкурентоспособността на веригите за създаване на стойност, работните места и дружествата. На дружествата трябва да бъде оказвана подкрепа при тяхната трансформация не само с финансови инструменти, но и чрез създаване на благоприятни условия за нови устойчиви бизнес модели, в противен случай те ще загубят конкурентоспособността си. Трябва да бъде намерен баланс между предприемаческата свобода и по-строгото регулиране, за да се създадат стимули за иновации, да се намали до минимум допълнителната административна тежест и да се избегнат евентуални нарушения на пазара.
- 2.4 Преходът към по-устойчива и издръжлива икономика е по-важен от всякога. Необходимите финансови средства трябва да бъдат пренасочени към устойчиви инвестиции с дългосрочен подход, който отчита икономическите, екологичните, социалните и управленските аспекти. Въз основа на вече свършената работа и на обновената стратегия за устойчиво финансиране, обявена от Комисията в контекста на Европейския зелен пакт и която предстои да бъде приета през първата половина на 2021 г., трябва да продължат усилията за установяване и укрепване на устойчивата финансова рамка на ЕС по хармонизиран начин с подкрепата на всички заинтересовани страни, включително финансовите институции, дружествата, гражданите и органите на власт. ЕИСК подчертава важното значение и на финансирането на „устойчивата трансформация“ на нашата икономика. Прилагането на положителен подход, който предвижда стимули, ще позволи на всички сектори и промишлени отрасли да извършат трансформацията и да допринесат за прехода. Различните отправни точки и предизвикателства във връзка с

трансформацията, пред които са изправени дружествата, секторите и регионите, също следва да бъдат взети предвид.

2.5 За да бъдат постигнати целите за производство и потребление на Зеления пакт, през 2022 г. Комисията би трябвало да продължи с ценната си работа по прехода към кръгова икономика посредством своя план за действие от 2020 г., по-специално по:

- проектиране на устойчиви продукти с оглед на реиндустриализацията на Европа;
- оказването на подкрепа за благоприятстваща среда за дружествата да адаптират своите бизнес модели и да подобрят предвидимостта на инвестициите;
- овластяване на потребителите и публичните купувачи, по-специално чрез засилване на кръговите обществени поръчки;
- превръщане на ключовите вериги за производство в кръгови;
- по-нататъшно развитие на пазара на ЕС за вторични суровини;
- продължаване на наблюдението на кръговата икономика посредством европейския семестър и рамката за мониторинг и преценка на показателите за използване на ресурсите;
- подобряване на спазването на законодателството на ЕС в областта на отпадъците от страна на държавите членки.

ЕИСК и Комисията би трябвало да продължат да надграждат върху успеха от съвместната си работа по Европейската платформа на заинтересованите страни в областта на кръговата икономика, като събират предоставени от заинтересованите страни добри практики, поуки, научни изследвания и стратегии за честен и справедлив преход.

През 2022 г. Комисията следва да продължи да развива европейския пакт за климата, за да гарантира, че той се основава на истинско участие и ангажираност на местните действащи лица в областта на климата и че е средство за постигане на амбициите на ЕС в областта на климата. ЕИСК призова и за създаването на Европейска платформа на заинтересованите страни по въпросите на пакта за климата, основана на принципите на приобщаване, прозрачност, истинско участие и ангажираност на действащите лица в областта на климата на всички равнища. Създаването на Форум на ЕС за финансиране на борбата с изменението на климата като част от пакта би стимулирало наистина взаимни процеси на учене и достъп до финансиране и би премахнало пречките.

2.6 Освен това механизмът за ангажиране на младите хора с въпросите на климата и устойчивостта, подобно на предложените от ЕИСК кръгли маси на младежта относно климата и устойчивостта, би трябвало да бъде неразделна част от този пакт, подпомаган от младежките организации.

2.7 Решението на Комисията да увеличи целта за намаляване на емисиите на парникови газове за 2030 г. на 55 % до голяма степен съответства на становищата на Комитета. Да се работи с нулеви нетни стойности спрямо междинните цели е възможно само при условие че е гарантирана целостта на системата, включително точното изчисляване на емисиите и поглъщането на въглерод. ЕИСК счита, че е много важно гражданите и социалните партньори да могат да научат как могат да бъдат постигнати целите за емисиите и какво

означава това за тяхната работа и живот. Това е от съществено значение за подкрепата за всички мерки, които трябва да бъдат предприети. Поради това следва да се вземат мерки, чрез които да се гарантира, че рисковете и възможностите се поделят поравно, за да се осигурят сигурност и стабилност. ЕС трябва да гарантира, че търговската политика и търговските му споразумения са съгласувани с амбициите му в областта на климата. Поради това Комисията следва да обърне специално внимание на евентуалните последици за ниските доходи на граждани на трети държави.

- 2.8 Централно място в Европейския зелен пакт заемат стратегията на Комисията „От фермата до трапезата“ и стратегията за биологичното разнообразие. Превръщането на тези стратегии в съдържателни и навременни действия сега е от решаващо значение. Структурираното и широко участие на гражданското общество в изпълнението на тези стратегии трябва да бъде гарантирано например посредством Европейски съвет по продоволствена политика, както призова ЕИСК.
- 2.9 През 2022 г. Комисията би трябвало да започне подготовката на предложението си за законодателна рамка за устойчиви продоволствени системи, което е предвидено за публикуване през 2023 г. Законодателната рамка следва да гарантира всеобхватен подход и да включва ясни цели, показатели и надежден механизъм за наблюдение. ЕИСК препоръчва разработването на набор от показатели за устойчиви храни на ЕС, което ще позволи преодоляване на предизвикателствата пред продоволствените системи чрез многогодишен подход, като така се насърчава съгласуване на политиките на различните равнища на управление. По този начин ще се осигурят показатели, с които ще се насърчи напредъкът, и ще се следи за постигането на поставените цели.
- 2.10 Общата селскостопанска политика (ОСП) и общата политика в областта на рибарството (ОПОР) също би трябвало да допринесат значително за Европейския зелен пакт, особено във връзка със стратегията „От фермата до трапезата“ и стратегията за биологичното разнообразие, като в тях се определят по-високи амбиции за действия в областта на околната среда и климата, цели се постигане на по-устойчиви и издръжливи продоволствени системи и се гарантира надлежното отчитане на социалното измерение. В световен план трябва да се осигурят еднакви условия на конкуренция за всички отрасли на хранително-вкусовата промишленост за селскостопански и морски продукти, за да не се изнася устойчивото производство на ЕС, нито да бъде засегнато неблагоприятно от вноса от държави със занижени екологични, социални, здравни и качествени стандарти, особено с оглед на смущенията в икономиката и търговията, породени от кризата с COVID-19. По същия начин, социалната устойчивост също трябва да има ключова роля в ОСП, като следва да бъде обмислена система от социални условия, за да се гарантира, че не се използват европейски средства, когато са налице нарушения на трудовите права и правата на човека, и че селскостопанските работници се ползват от най-високите стандарти за трудова и социална защита.
- 2.11 Комитетът подкрепя амбицията на ЕС за нулево замърсяване за осигуряване на здрави екосистеми и здравословна жизнена среда за европейците. За тази цел през 2021 г. Комисията ще приеме план за действие, озаглавен „Към амбиция за нулево замърсяване на въздуха, водите и почвите — изграждане на по-здрава планета за по-здравословни хора“.

ЕИСК очаква да проучи предложените инструменти и графика за изпълнението на този план за действие.

- 2.12 ЕИСК призовава Комисията да въведе конкретни мерки за подкрепа за успешен преход под формата на водещи пазари за екологосъобразна стомана, временна финансова подкрепа за нисковъглеродни процеси и инвестиции в инфраструктура за водород и за улавяне, съхранение и използване на въглерод, както и за съответно цялостно преосмисляне на правилата в областта на държавната помощ и конкуренцията. Необходимо е също така да се насърчи преходът на банковия и финансовия сектор, за да се постави допълнителен фокус върху подкрепата за устойчиви и иновативни проекти.
- 2.13 ЕИСК приветства факта, че в новата транспортна стратегия на Комисията акцентът е поставен върху устойчивата и интелигентната мобилност и че тя е интегрирана в Европейския зелен пакт. При все това, тъй като единният пазар и социалните въпроси са ключови фактори, благоприятстващи прехода към по-устойчива и интелигентна мобилност, ЕИСК би искал те да бъдат засилени в предстоящите мерки.
- 2.14 ЕИСК подкрепя повишаването на устойчивостта на всички видове транспорт и насърчаването на устойчива мултимодална транспортна система, основана на сътрудничество между видовете транспорт, както и на оптимизирани екологични характеристики и социална устойчивост на всеки вид транспорт. Същевременно е необходим всеобхватен подход за това, как това може да бъде постигнато. Една успешна стратегия на ЕС за мобилност трябва да върви ръка за ръка с укрепването на конкурентоспособността на транспортния сектор като цяло и на свързаната с него промишлена база на ЕС. Макар безпрецедентната пандемия от COVID-19 да демонстрира жизненоважното значение на един добре функциониращ единен пазар на транспорта и на устойчиви вериги за доставка, ЕИСК също подчертава, че кризата, породена от COVID-19, изисква ясно разграничение между етапа на възстановяване на сектора на въздухоплаването в краткосрочен план, като същевременно се гарантира неговият необходим принос към целите за намаляване на емисиите на парникови газове, както и международната му конкурентоспособност и еднакви условия на конкуренция в средносрочен и дългосрочен план.
- 2.15 Комисията би трябвало да продължи да развива енергийния съюз посредством годишно докладване за състоянието на енергийния съюз и посредством оказване на подкрепа на държавите членки при изпълнението на националните планове в областта на енергетиката и климата. Би трябвало да бъде отделено повече внимание на въпроса по какъв начин гражданите да бъдат поставени в центъра на енергийния преход. Подкрепата за децентрализирано производство на енергия и овластяване на потребителите, местната ангажираност и регионалното развитие, както и оценката на адекватността на стратегиите за справедлив преход би трябвало да заемат челно място в списъка от политически приоритети на Комисията.
- 2.16 Още през 2021 г. Комисията представя наситена и амбициозна програма от законодателни инициативи за декарбонизация на енергийния сектор, по-специално в рамките на пакета „Адаптиране към цел 55“. През 2022 г. Комисията би трябвало да продължи да се стреми

към интеграция на енергийната система, да изясни как ще бъде постигната сигурност на доставките, като се използват енергийни източници с ниско съдържание или без съдържание на въглерод, включително по отношение на ролята на публичния сектор. Необходим е благоприятстващ бизнеса подход към екологичния преход, който да подкрепя Зеления пакт и неговите нови цели с надеждна промишлена стратегия, за да го превърне в истински двигател за растеж, като гарантира, че програмата за устойчиви финанси позволява и финансирането на технологии, инфраструктура и дейности, свързани с прехода, като се отчита промишлената конкурентоспособност.

- 2.17 Постигането на неутралност по отношение на климата няма да бъде лесна задача за Европа. Декарбонизирането на промишлеността ще обремени енергоемките дружества (стоманодобивната, циментовата и химическата промишленост) с високи разходи за енергия, като същевременно ще наложи огромни структурни промени на промишления транспортния и енергийния отрасъл, което рискува да ги постави в икономически неизгодно положение на един конкурентен световен пазар. За да се запази конкурентоспособността, е необходим цялостен обрат в енергетиката, като се обезпечи сигурност на доставките за предприятията и домакинствата, без да се повишават цените, като същевременно се увеличат мрежовата свързаност и капацитетът за съхранение. Водородът ще има основна роля в този процес. Съответните приложения трябва да бъдат разработени приоритетно.
- 2.18 ЕИСК счита, че е много важно да се намали енергийната зависимост. Поради това би трябвало да бъдат взети мерки за намаляване на вноса на енергия и за премахване на субсидиите за енергийни източници, които са вредни за климата и околната среда, като Европейският съюз следва да поеме водеща роля в областта на възобновяемата енергия, енергийната ефективност и електромобилността. И все пак социалният консенсус би трябвало да е приоритет, особено като се има предвид, че някои региони в ЕС, все още зависещи от добива на въглища или използването на изкопаеми горива, са далеч от завършването на прехода към устойчиво развитие, а доходите на живеещите там хора са по-ниски в сравнение с други държави членки, и те имат по-малко икономически възможности. Неспособността да се реагира адекватно на отрицателните въздействия от енергийния преход за хората и предприятията, особено МСП, и невъзможността да се предостави подходяща подкрепа на онези от тях, които са най-засегнати, може да доведе до силна политическа и социална съпротива и да забави цялостния процес на изпълнение на националните планове в областта на енергетиката и климата.
- 2.19 ЕИСК подчертава, че създаването на икономика, основана на чист водород, в Европа представлява само едно направление на стратегията, която има за цел да се свържат по-добре различните енергийни сектори на ЕС. Поради високите производствени и транспортни разходи, чистият водород би трябвало да се използва само в случаите, когато не са възможни други варианти за декарбонизация, като например в сектори, в които е трудно да се намалят емисиите или в някои много специфични приложения в транспортния и строителния сектор. ЕИСК подчертава, че за да се даде възможност за напредък в развитието на чистия водород, фондовете на ЕС не би трябвало да субсидират изкопаемите горива, и призовава Комисията да прилага принципа за ненанасяне на вреда за цялото

публично финансиране по линия на МФР, InvestEU, Фонда на ЕС за възстановяване и държавните помощи.

- 2.20 ЕИСК е на мнение, че поради специфичния характер на стратегията „Вълна на саниране“ и нейното развитие до 2050 г. тя трябва да бъде поставена в ясна, стабилна и специално предвидена правна и финансова рамка. Комисията би трябвало да въведе стимули за развитието на местно равнище на индустриализацията и масово въвеждане на процесите за енергийно ефективно саниране.
- 2.21 ЕИСК припомня, че Западните Балкани са силно чувствителни към въздействието от изменението на климата, водещо до увреждане на общественото здраве и на икономиката, и че са нужни спешни действия за подобряване на качеството на живот на гражданите там, особено на децата и младите хора, чрез справедлив преход към по-екологосъобразен модел, като не се забравя принципът „никой да не бъде изоставен“. ЕИСК подкрепя зелената програма за Западните Балкани и призовава бъдещите действия за по-екологосъобразни Западни Балкани да бъдат адаптирани към специфичните предизвикателства и потребности на региона, включително адекватна регулаторна рамка, трансгранични дейности, иновативни технологични решения, местно производство и потребление на енергия и енергийна ефективност, устойчив градски транспорт, сухопътни и железопътни мрежи, ангажиране на публичния и частния сектор, ИКТ и разгръщане на бърза интернет връзка, мерки в областта на хранително-вкусовата промишленост и др.
- 2.22 ЕИСК напълно подкрепя Европейската комисия, която работи с държавите — членки на ЕС, за насърчаване на ключовите компетентности, знания и перспективи, улесняващи ученето през целия живот. Необходимо е да поставим качествените работни места и условията на труд в центъра на стратегията на ЕС, като се повиши значението на практическия опит и неговото непрекъснато прилагане посредством система за образование, обучение, правото на учене през целия живот, което трябва да бъде въведено чрез гарантиране на възможностите за достъп, и конкретни примери на евентуални индивидуални сметки за обучение. Това ще подготви хората да се справят с необходимите промени в контекста на цифровия и екологичния преход, като гарантира, че никой няма да бъде изоставен. ЕИСК призовава Комисията да започне социален диалог относно индивидуалните сметки за обучение и да изготви стратегия на равнището на ЕС за екологичните умения и компетентности, съобразени с Европейския зелен пакт.

3. Европа, подготвена за цифровата ера

- 3.1 Кризата с коронавируса показва, че цифровата революция е важна част от повишаването на издръжливостта при криза на нашите общества. От първостепенно значение е да се инвестира в цифровизацията на основните услуги и да се увеличи способността на правителствата, законодателите и публичните институции да предоставят своите услуги по време на криза. Същевременно трябва да осъзнаем, че цифровите технологии са инструмент, а не крайна цел. Нуждаем се от ефективна европейска рамка, която да гарантира пълна достъпност за гражданите на ЕС и равни възможности за всички. Тя трябва да е насочена към високи стандарти за устойчивост, включително силни

демократични и технологични гаранции, придружени от мерки за подкрепа на разходите и знанията, които не пренебрегват никого.

- 3.2 ЕИСК отбелязва, че за да заеме водеща позиция в цифровата област, е необходимо ЕС да отдели значително финансиране за научни изследвания и иновации и да улесни сътрудничеството между предприятията, изследователите, публичния сектор и други заинтересовани страни.
- 3.3 Пандемията ускори цифровия преход, откри необходимостта от справяне с предизвикателства, като равновесието между професионалния и личния живот, както и здравето и безопасността на работниците. Социалният диалог на европейско, национално и отраслово равнище е полезен инструмент, за да се анализира дали и до каква степен здравето и личният живот на служителите се нуждаят от допълнителна защита във време на повсеместни цифрови мобилни комуникации и какви мерки са целесъобразни в това отношение, включително оценка на равнището на ЕС на т.нар. „право на изключване“.
- 3.4 Комисията би трябвало да работи съвместно с държавите членки за премахване на различията между работниците със стандартна и нестандартна/нетипична форма на заетост, като се прави ясно разграничение между действителните и фиктивните самостоятелно заети лица. Всеки работник, определен като такъв както от националното право, така и от съдебната практика на Съда на ЕС, би трябвало да бъде еднакво защитен, независимо дали работи за цифрова платформа, и следва да бъде признато правото му на колективно договаряне и представителство и поддържането на условия на труд и здравето, като същевременно се зачитат различните системи на колективни трудови правоотношения.
- 3.5 Цифровият преход би трябвало да допринася за повишаване на производителността, а също и за подобряване на образованието и за насърчаване на политическото, социалното и културното участие на всички, които живеят в ЕС. ЕИСК призовава да се обърне специално внимание на възрастните хора, хората с увреждания, хората, изложени на риск от социално изключване, и други уязвими групи, за да се избегне цифрово разделение. Поради това една от целите на цифровия преход би трябвало да бъде установяването на универсален достъп до широколентов интернет като безплатна обществена услуга за всички жители на ЕС, особено когато имаме предвид факта, че понастоящем има много неравномерно покритие и че това е особено вредно за селските райони (МСП и граждани).
- 3.6 Хората със своите знания, умения и компетентности имат решаваща роля в глобалната надпревара. Демографското положение затруднява предлагането на работна ръка и освен това е налице нарастващ недостиг на качествени умения. ЕИСК призовава за спешно развитие в областта на образованието и обучението, за да се отговори на потребностите в ерата на изкуствения интелект (ИИ), включително като се гарантира солидна основа от базови умения и от компетентности в областта на НТИМ. Повишаването на квалификацията, преквалификацията и продължаващото обучение, съпътствани от адаптивност и издържливост, са необходимост, за да се гарантира, че всеки е способен да реагира на промените на пазара на труда и във всекидневния живот.

- 3.7 Като се има предвид бързият технологичен напредък извън ЕС, Съюзът трябва да увеличи усилията си, за да подобри своята собствена конкурентоспособност. Това се отнася за широк спектър от технологии, много от които отговарят на обществени потребности, като храни, вода, енергия, мобилност и жилищно настаняване. Развитието и навлизането на ИИ и други цифрови технологии са най-подходящият пример в това отношение, тъй като тези технологии имат трансформиращо въздействие във всички сфери на икономиката и обществото.
- 3.8 Важно е да се запази европейският модел на права, стандарти и политики за потребителите. Това прави ЕС единствен по рода си. Например в областта на цифровизацията, в етичния кодекс на ЕС в сферата на ИИ, по отношение на „човекът командва“ гледната точка е различна от тази на другите региони по света. Този подход, който се основава на основните права и свободи (например, трябва да се гарантира, че пол, раса и т.н. не оказват влияние върху решенията, вземани от ИИ), е част от модела на ЕС и според ЕИСК би трябвало да се запази, въпреки че в момента се заражда среда на по-изострена конкуренция.
- 3.9 ЕИСК призовава Комисията да отстоява конкурентоспособността и интересите на работниците като основа на цифровия преход, като продължи да поставя силен акцент върху колективните трудови правоотношения и бъдещето на работните места в промишлеността, и да насърчава справедливия преход и ориентиран към хората подход към тези промени. Една амбициозна промишлена стратегия е от съществено значение за успеха на двойния екологичен и цифров преход. Цифровата трансформация на нашите икономики и общества трябва да бъде подкрепена посредством създаване на климат, който стимулира инвестициите, и посредством развитието на надеждни условия за безопасно внедряване и използване на нови технологии.
- 3.10 ЕИСК отбелязва, че социалната политика би трябвало да насърчава инвестиции, свързани с уменията, оказва по-голяма подкрепа за реформи на националните пазари на труда и социалната сигурност и гарантира, че Европейският стълб на социалните права способства за икономически растеж и спомага за създаването на работни места.
- 3.11 Според Комитета европейската регулаторна рамка трябва да гарантира премахването на пречките пред онлайн транзакциите, като в същото време осигурява защита на неприкосновеността на личния живот и на личните данни и обезпечавя киберсигурност. Освен това справянето с разпокъсаността на цифровия единен пазар би трябвало да остане един от приоритетите със специален фокус върху МСП и микропредприятията.
- 3.12 Комитетът счита, че въвеждането и наблюдението на регулаторна рамка за ИИ би трябвало да бъдат определени като приоритет. Гражданското общество следва да участва в този процес и да привлича вниманието на създателите на политиките към нови проблеми, които могат да възникнат в този контекст. Това включва ограничаване на възможните технологични промени, рисковете от изключване и зависимостта на ЕС от цифровите гиганти. На цифровия единен пазар никой не трябва да бъде изоставен. Това означава, от една страна, по-добра достъпност, разбиране и използване на цифровите инструменти, а от друга, подобряване на уменията и обучението в областта на цифровите технологии.

- 3.13 ЕИСК приветства новия атлантически дневен ред и усилията в неговите рамки за укрепване на трансатлантическото партньорство. Безпрецедентната обстановка, свързана от COVID-19, ясно показва, че цифровата икономика трансформира нашите общества и икономики и че технологиите трябва да бъдат важен приоритет във възобновеното сътрудничество между ЕС и САЩ. Поради това ЕИСК подкрепя създаването на Съвета по технологии и търговия и призовава за силно участие на гражданското общество в бъдещите усилия за създаване на структурирана трансатлантическа рамка за политиката и регулаторните принципи, включително основите за бъдещо споразумение между ЕС и САЩ за цифровата търговия.
- 3.14 Цифровизацията ще продължи да създава предизвикателства и възможности за европейската финансова система. През 2021 г. Комитетът подкрепи предложената от Комисията стратегия за цифровизиране на финансовите услуги в ЕС и свързаните с нея законодателни предложения. ЕИСК призовава Комисията да продължи с тези усилия през 2022 г., за да се намери подходящо решение за предизвикателствата и да се използват възможностите на цифровите финанси в интерес на всички заинтересовани страни. Това ще подкрепи цифровата трансформация на европейската икономика, като допринесе за благоприятстващи иновациите и конкурентни финансови пазари.
- 3.15 Като приветства факта, че цифровизацията и автоматизацията могат да допринесат съществено за по-устойчив („екологосъобразен“) транспорт, ЕИСК призовава Комисията да гарантира справедлив преход към автоматизация и цифровизация, при която „никой не е изоставен“. Комисията следва да гарантира, че двойният екологичен и цифров преход в сектора протича плавно и балансирано от икономическа, социална и екологична гледна точка.

4. Икономика в интерес на хората

- 4.1 Пандемията от COVID-19 опустошава европейската икономика и причинява разруха в обществото, в резултат на което са повишават безработицата и неравенствата. Силната икономическа база и създаването на добавена стойност са ключови за постигането на устойчиво развитие и запазване на амбициозния европейски социален модел. Социалните политики трябва да вървят ръка за ръка с политики, които тласкат нагоре икономическото развитие, като се признава тяхната обща цел, ориентирана към общото благо. Създаването на работни места, развитието на уменията и приобщаващите пазари на труда са най-добрата рецепта за предотвратяване на неравенствата и изключването и за повишаване на социалната стабилност. По този начин икономическият и социалният напредък са здраво преплетени. Икономическите резултати и просперитетът имат основоположник значение. За да се постигне бързо възстановяване, трябва да бъдат мобилизирани всички съответни инструменти (фискални, парични, структурни, насърчаващи инвестициите, регулаторни и финансови). Процесът на възстановяване трябва да зачита социалните потребности и да бъде регионално справедлив и балансиран.
- 4.2 Освен икономическите и екологичните въпроси, движеща сила в работната програма на ЕС през 2022 г. трябва да бъде социалният дневен ред. Това означава, че ангажиментът на Комисията за социална и устойчива Европа би трябвало да бъде приоритет, като

същевременно се обмислят възможни нови показатели за икономически напредък, които надхвърлят БВП, например качество на живот, устойчивост на околната среда, социално сближаване, здравеопазване и цялостно благосъстояние на настоящите и бъдещите поколения. Важна роля в това отношение играят организациите на гражданското общество. Съществува възможност за насърчаване на социалните иновации като модел за възстановяване чрез съвместно създаване, съвместно проектиране и съвместно производство. В сложна социална среда с големи обществени предизвикателства единственият начин за постигане на успешно възстановяване е да се мобилизират всички ресурси в обществото в между секторни и дисциплинарни действия, за да се набележат съвместни решения за общите предизвикателства. Организираното гражданско общество е катализатор за социални иновации.

- 4.3 ЕИСК приветства плана за действие по Европейския стълб на социалните права и счита, че през 2022 г. би трябвало да бъдат предприети реални мерки във връзка с устойчивото развитие и социалното сближаване, за да бъде дадена възможност на европейските граждани да имат достъп до основни услуги с добро качество. ЕИСК настоятелно призовава Комисията да разгледа различни варианти по отношение на въпроса за минималния доход в Европа, за да отговори по-добре към положението на европейците, особено когато са изправени пред тежките икономически перспективи на пандемията и последиците от нея.
- 4.4 Европейската комисия би трябвало да постави акцент върху възстановяването на работните места и борбата с неравенството и бедността в процеса на възстановяване и да обърне специално внимание на подкрепата на уязвими групи, като атипични работници, деца в бедност, хора с увреждания, хора в самоанализирани райони и хора от емигрантски или етнически малцинствен произход, посредством активни и приобщаващи политики. В много държави членки бедността като цяло и сред работещите все още представлява значителен проблем. Следователно гарантирането на адекватно заплащане на труда е от съществено значение за гарантирането на адекватни условия на работа и живот. За справяне с тези проблеми е необходим всеобхватен подход на равнището на ЕС и на държавите членки, включително подкрепа за ефективни схеми за активно приобщаване, придружени от основни и осигуряващи възможности социални услуги.
- 4.5 Пандемията увеличи неплатения труд на жените в домакинството и във връзка с полагането на грижи, както и домашното насилие срещу жени. Европейската комисия би трябвало да предложи „Пакт за предоставяне на грижи за Европа“, за да помогне за освобождаването на жените от тези неплатени функции, и да предложи амбициозни мерки за борба с този вид насилие.
- 4.6 ЕИСК се стреми да засили ролята на организациите на гражданското общество в своите партньорски държави, по-специално на организациите на социалните партньори, във всички области, но особено в икономическата и социалната сфера. Стабилността е изключително важна, за да се преодолее кризата, а стабилност не е възможно да бъде постигнат без участието на социалните партньори в процеса на вземане на решения в областта на икономиката, както и без активното участие на бизнес асоциации в законодателния процес, реформите и тяхното изпълнение. Сътрудничеството между

социалните партньори и другите организации на гражданското общество е двигател за успеха, устойчивостта и приобщаващия характер на политиките в сферата на икономиката, заетостта и социалното приобщаване. Комисията би трябвало да признае тази съществена роля чрез подобряване в еднаква степен на социалния и гражданския диалог.

- 4.7 Предприемачо във всичките му форми и сектори (включително туризма, промишлеността, икономиката на платформите, социалната икономика и свободните професии) има съществено значение за икономическия растеж, иновациите, заетостта и социалното приобщаване. Поради това е важно да бъдат определени трудностите, пред които се изправят МСП (особено много малките предприятия, често семейни), когато търсят достъп до единния пазар, и да бъдат осигурени ефективни и по-целенасочени ответни мерки. Социалното предприемачо заслужава специално внимание предвид ролята, която тази форма на предприемачо може да играе за преодоляване на кризата и за гарантиране на справедливо и устойчиво икономическо възстановяване.
- 4.8 Европа се намира в преход към неутралност по отношение на климата и цифровизация. Този екологичен и цифров преход включва нови технологии и следователно инвестиции и иновации и това ще доведе до нови видове работни места и нови умения. Поради това промишлената политика би трябвало да има силно социално измерение, тъй като качествените работни места, социалната закрила и ефективните обществени услуги създават благоприятна среда за процъфтяването на промишлените дейности.
- 4.9 Една съвременна потребителска политика трябва да гарантира, че потребителите разполагат с нужните им права и защита. Благодарение на единния пазар за европейските потребители и предприятия е много по-лесно да купуват и продават стоки и услуги зад граница както онлайн, така и офлайн. Това изисква доверие в пазара, специално законодателство и ефективно привеждане в изпълнение. Информирането и обучението на потребителите трябва да им помогне също така да се превърнат в реални участници в екологичния и цифровия преход и да правят по-отговорен и информиран избор.
- 4.10 От съществено значение е да се следят внимателно новите форми на потребление и производство, като се отчита необходимостта от включване на екологични съображения и потребителска и трудова защита, както и аспекти, свързани с растежа и заетостта. Кръговата икономика спомага за по-бързо преминаване към по-устойчиви модели на производство и потребление.
- 4.11 Предприятията са гръбнакът на една жизнеспособна Европа. Европейската икономика трябва да бъде по-иновативна и устойчива. Това налага постоянно допълнително подобряване на бизнес средата. Доброто регулиране е ефективен от гледна точка на разходите начин за подкрепа на възстановяването. Принципите на по-добро регулиране, проверките на конкурентоспособността, както и Европейският стълб на социалните права и екологичната устойчивост би трябвало да бъдат гарантирани, когато се въвеждат нови политически мерки. Необходимостта от благоприятна стопанска среда се отнася в еднаква степен до регулирането, данъчното облагане и разпределянето на публично финансиране, като не трябва да се забравя, че инвестициите в иновации полагат основите на европейския успех. Съвременната промишлена политика изисква всеобхватен подход, който цели

укрепване на конкурентоспособността на предприятията в ЕС във всички области на политиката. За функционирането на единния пазар са нужни инвестиции в инфраструктура, която отговаря на изискванията на бъдещето. Премахването на двойното данъчно облагане, цифровизацията и опростяването на данъчните системи, особено в областта на ДДС, също би допринесло за инвестициите и търговията.

- 4.12 В Регламента относно Механизма за възстановяване и устойчивост се потвърждава важното значение на истинско участие на гражданското общество в изработването на националните планове за възстановяване и устойчивост в рамките на европейския семестър. Тъй като това участие е различно в отделните държави и региони, ЕИСК призовава за въвеждането на задължително условие за такова консултиране въз основа на минимални стандарти, определени на равнището на ЕС, включително във връзка с други инструменти по многогодишната финансова рамка.
- 4.13 За да се избегнат резките ефекти върху икономиката, да се предотврати връщането към мерките за бюджетни ограничения и да се засилят дългосрочните ползи от плана за възстановяване на ЕС, ЕИСК настоятелно призовава възможно най-скоро да бъде възобновен процесът на преразглеждане на рамката на ЕС за икономическо управление. Вместо „връщане към нормалното“ Комитетът настоява за „поврат“ към преразгледана и балансирана рамка за икономическо управление, ориентирана към благоденствието, която предвижда еднаква тежест на набор от ключови политически цели, като устойчив и приобщаващ растеж, пълна заетост и достойна работа, конкурентоспособна социална пазарна икономика и стабилни публични финанси. Тази рамка би трябвало да предотвратява и асиметрични ефекти в държавите членки и да стимулира производствените инвестиции чрез въвеждане например на добре балансирано „златно правило“. Във всеки случай, задействаната обща клауза за дерогация на Пакта за стабилност и растеж би трябвало да се запази до съществено намаляване на безработицата и влизане в стабилна възходяща траектория на растеж, като след това трябва да влязат в действие осъвременени фискални правила.
- 4.14 Комитетът призовава да бъдат увеличени усилията за завършване на банковия съюз — един много закъснял проект. Европейските банки ще продължат да играят жизненоважна роля в икономическото възстановяване от кризата, породена от COVID-19, като подкрепят икономиката и заетостта. Един напълно оперативен банков съюз би трябвало да допринесе и за социалното приобщаване и за постигането на целите за устойчиво развитие, което е жизненоважно за гарантиране на бъдещата конкурентоспособност на Европа. Комитетът подчертава необходимостта от допълнително повишаване на пропорционалността на банковите правила, без обаче да се жертва ефективността на конфиденциалната уредба. ЕИСК счита, че е изключително важно да се отчете разнородната ситуация в европейския банков сектор, когато се преразглежда банковата конфиденциална уредба.
- 4.15 На преден план в дневния ред остава и съюзът на капиталовите пазари (СКП). Комитетът подкрепи инициативите, изложени в плана за действие за съюза на капиталовите пазари от 2020 г. Той призовава за реална подкрепа от страна на държавите членки за постигането на целите на СКП и подчертава, че би трябвало да се обърне специално внимание на инициативите със стратегическо значение за финансирането на икономиката на Европа и

на климатичния и цифровия преход. Комитетът счита, че най-добрите национални практики би трябвало да се популяризират, за да се подобри финансовата грамотност на европейците като предпоставка за по-добро използване на високия размер на спестяванията в Европа. Освен това ЕИСК подчертава, че би трябвало да се насърчава допълнително отчитането на екологичните, социалните и управленските съображения, и поради това ЕИСК изтъква, че инвеститорите се нуждаят от възможност за достъп до надеждни данни във връзка с тези съображения.

- 4.16 ЕИСК е твърдо убеден, че в контекста на цифровизацията на икономиката всички промени в правилата за разпределяне на правата за данъчно облагане на печалбите между държавите трябва да бъдат координирани в световен мащаб, и поради това приветства тясното сътрудничество между Комисията, държавите членки и ОИСР/Г-20 в подкрепа на разработването на международно решение. Ако не може да се намери международно решение, ЕС трябва да обмисли самостоятелни действия. Борбата с данъчните измами и отклонението от данъчно облагане, както и с изпирането на пари и агресивното данъчно планиране трябва да остане главен приоритет в дневния ред.
- 4.17 Политиката на сближаване ще играе ключова роля за това да се осигури балансирано и ефективно възстановяване, да се насърчава сближаването, да се води борба с неравенствата и да се гарантира, че никой няма да бъде изоставен. Важно е различните ресурси по фондовете за сближаване за програмния период 2021—2027 г. да бъдат изразходвани ефективно и своевременно, така че да се постигне реално възстановяване. За да се постигне възстановяване от кризата и да се повишат издръжливостта и устойчивостта, е нужно да бъде определено като приоритет равноправното и справедливо разпределение. Цел на териториалното сближаване ще бъде и по-балансираното и устойчиво развитие според мястото на живеене. Акцентът на политиката на сближаване на ЕС за периода 2021—2027 г. би трябвало да остане върху икономическата конкурентоспособност посредством научни изследвания и иновации, както и цифровия преход, Европейския зелен пакт и целите за устойчиво развитие.
- 4.18 В транспортния сектор запазването на качествените работни места и подходящите условия на труд са съществени изисквания за задържане на квалифицираната работна сила, без която не може да се гарантира устойчива конкурентоспособност. Качествените работни места и подходящите условия на труд би трябвало да се поддържат и би трябвало да продължат набирането и обучението на квалифицирана работна сила. Комитетът приветства текущите инициативи на Комисията относно „жените и транспорта“ и призовава да бъдат предприети още повече действия за постигане на равенство между половете в сектора.
- 4.19 ЕИСК приканва Комисията да създаде нова програма „Маразъм за енергийно ефективно саниране до 2050 г.“ в рамките на стратегията „Вълна на саниране“, за да привлече младите хора в Европа на нови работни места в строителната промишленост.
- 4.20 Наборът от социални показатели следва редовно да следи напредъка в прилагането на ЕСПП както в съвместния доклад за заетостта, така и в докладите по държави. Той следва да функционира интегрирано с вече съществуващите инструмент за наблюдение на

резултатите в областта на заетостта и инструмент за наблюдение на резултатите в областта на социалната закрила, разработени от държавите членки. 14-те показателя и под показателите (общо 35) би трябвало да подлежат на непрекъснато преразглеждане, което да включва социалните партньори и организациите на гражданското общество, с цел адаптирането им към политическите цели и променящите се социално-икономически условия в Европа.

- 4.21 Постигането на социални цели в рамките на наблюдението на социалните балансирам би трябвало да бъде част от един нов процес на европейския семестър, за да се възстанови балансът от положението, в което преобладават фискалните и неикономическите изисквания. Наборът от социални показатели би трябвало да следи и да е насочен към всички права и принципи, предвидени в стълба, и да включва подобрени и нови измерими показатели. Освен статистически данни, тези показатели биха могли да включват реалния достъп до социални услуги, които залагат на качеството, приложимите социални права, социалната и трудовата интеграция на емигрантите, обхвата на колективното договаряне, участието на заинтересованите страни от социалната сфера в процеса на семестъра и достъпа до стажове и качествено висше образование. Комисията би трябвало да наблюдава изпълнението на националните планове за реформа в тясно сътрудничество със социалните партньори и съответните организации на гражданското общество, като по този начин насърчава изготвянето на специфични за всяка държава препоръки в социалната сфера. Броят и структурата на препоръките следва да бъдат подходящи и да проследяват напредъка по приоритетите, посочени в пътната карта.
- 4.22 В съответствие с разпоредбите на ДФЕС би трябвало да се утвърди участието на социалните партньори, което да им дава възможност да бъдат консултирани при подготовката и прилагането на политиките в областта на икономиката, заетостта и социалната сфера в съответствие с националната практика. Необходимо е навременно и значимо участие на социалните партньори, за да се подобри ангажираността в политиките, което ще улесни успешното им прилагане чрез сближаване на интересите на работниците и работодателите. Сътрудничеството между социалните партньори може да бъде двигател на успеха, устойчивостта и приобщаващия характер на политиките в сферата на икономиката, заетостта и социалното приобщаване. Консултациите със социалните партньори би трябвало да бъдат засилени чрез подобряване на прилагането на рамката на ЕС за информиране, консултиране и участие, особено в процесите на реструктуриране⁷.

5. По-силна Европа в света

- 5.1 ЕИСК счита, че при условията на Европейския зелен пакт и целите за устойчиво развитие социалното сближаване, икономическото сближаване във възходяща посока и насърчаването на конкурентоспособността и иновациите би трябвало да бъдат основата, върху която икономиката на еврозоната да набира скорост и подкрепя укрепването на международната роля на едрото в предстоящия период. Това налага, наред с другото, завършването на Икономическия и паричен съюз и на банковия съюз, както и

⁷

Вж. становище INT/913 на ЕИСК относно индустриалните преходи и текущото становище INT/903 – „Не може да има Зелен пакт без социален пакт“.

допълнителни мерки за задълбочаване на европейския финансов сектор, включително по-силна европейска инфраструктура на финансовите пазари и стабилни референтни стойности за лихвите. Насърчаването на по-широко използване на едрото в стратегическите сектори също има решаващ принос за засилване на международната роля на едрото. За целта държавите членки се призовават да възприемат по-единен подход в международната дипломация и по-радиоактивна позиция в защита на интересите на ЕС в тези сектори, което би могло да доведе до по-големи възможности за търговия.

- 5.2 Що се отнася до политиката на разширяване, ЕИСК очаква следващите доклади по държави да следват ясна структура за наблюдение на отношението на правителствата на държавите от Западните Балкани към гражданското общество. ЕИСК е твърдо убеден, че ЕС следва да инвестира и в развитието на хоризонтални структури на гражданското общество, като предостави на социалните партньори и на други организации на гражданското общество от Западните Балкани експертни познания, техническа подкрепа и възможности за участие в регионални и международни мрежи, не на последно място, с цел да се гарантира, че те ще играят по-активна роля в процеса на разширяване. За да се следят прозрачността и отчетността на политическия елит в държавите от Западните Балкани, ЕС следва да възлага изготвянето на редовни доклади „в сянка“ за състоянието на демокрацията от организации на гражданското общество в региона.
- 5.3 С оглед на възстановяването на доверието в разширяването и укрепването на начините, по които ЕС комуникира с естествените си съюзници в региона, ЕИСК изразява убеждението си, че ЕС би трябвало да позволи на политическите лидери и на гражданите от Западните Балкани да се присъединят на консултативна основа към дейностите и обсъжданията, провеждани в контекста на Конференцията за бъдещето на Европа. Институциите на ЕС могат да се възползват от ресурсите на местното гражданско общество и да се обърнат за помощ към делегациите на ЕС в региона, за да мобилизират гражданите в партньорите от Западните Балкани, като им дадат възможност да се присъединят към платформите, в които гражданите на ЕС ще обменят мнения по време на Конференцията за бъдещето на Европа.
- 5.4 Що се отнася до Източното партньорство, Комитетът счита, че ЕС е преди всичко съюз на ценности и следователно и неговите отношения със съседните държави следва да се основават на същите ценности и да бъдат обвързани с изпълнението на определени условия. Комитетът се ангажира да продължи да участва активно в изграждането на по-силни и по-демократични общества в съседните държави, в които организациите на гражданското общество могат да работят свободно.
- 5.5 В контекста на влошаване на отношенията между ЕС и Русия ЕИСК призовава Комисията да продължи да подкрепя отношенията с руското гражданско общество.
- 5.6 ЕИСК призовава Комисията да продължи обсъжданията как да се засили ролята на вътрешните консултативни групи (ВКГ) — средство, чрез което гражданското общество изпълнява ролята си на световната сцена. От съществено значение е да бъдат осигурени подходящи средства и ресурси, чрез които да им се помогне да изпълняват своите контролни и консултативни функции, по-специално предвид новото поколение ВКГ, чийто обхват на действие ще бъде много по-широк. ЕИСК ще одобри своята част от тази

подкрепа. Комитетът очаква, че в работната програма на Комисията за 2022 г. ще бъде отразена необходимостта ГД „Търговия“ да изпълни някои от препоръките, формулирани в резултат на засилените и конструктивни дебати с ЕИСК и ВКГ през 2021 г. Напоследък СТО разширява работата си с гражданското общество извън рамките на годишните публични форуми и тези усилия допринасят съществено за по-голяма ефективност и демократичност в многостранната търговска система. При все това е налице възможност за значително подобрене. ЕИСК очаква развитието на процесите след ангажимента на Комисията да допринесе за изразяване на гледната точка на гражданското общество на многостранно равнище, по-специално действие 6 от неотдавнашния план за действие от 6 точки на групата от Отава.

- 5.7 ЕС е ключов фактор в международната търговия. Той трябва да действа единно при договарянето на търговски споразумения с международни партньори, като по този начин запазва водещата си роля в изготвянето на икономическа програма, насърчавайки основните си принципи, социални и трудови стандарти и ценности (върховенство на закона, основни права и демократични принципи). За да се използват възможностите в световен мащаб, е наложително да бъдат приключени текущите преговори, да бъдат ратифицирани и приложени окончателните споразумения и да бъдат започнати нови преговори. ЕС трябва да допринесе и за укрепването на многостранното сътрудничество и да подкрепя ролята и модернизацията на СТО.
- 5.8 ЕИСК счита, че ЕС трябва да стане независим по отношение на изграждането на европейска инфраструктура за данни и разработването на нови цифрови технологии. Между Китай и САЩ, ЕС трябва да разчита само на себе си и да инвестира в технологии от следващото поколение. ЕС трябва да изработи своя собствена визи и стратегия за цифров суверенитет, като същевременно остава отворен за свободна търговия и подкрепя многостранната система. В стратегически план той би трябвало да се съсредоточи върху изграждането на своята инфраструктура, киберсигурност, изчисления в област, ключови базови технологии и данни и да убеждава партньорите си по света с качеството на своите стандарти и услуги. Осигуряването на продоволствена сигурност, силна верига за доставки на храни и устойчивост на хранително-вкусовата промишленост за ЕС също би трябвало да остане един от приоритетите на Комисията.
- 5.9 ЕИСК предлага търговските, инвестиционните и икономическите споразумения на ЕС:
- да включват социални и трудови стандарти и стандарти за устойчиво развитие в правилата на СТО и на други агенции, свързани с ООН, и по този начин да допринасят значително за изграждането на нов справедлив икономически и търговски ред и справедлива интелигентна глобализация.
 - да включват глава, съдържаща клаузи за справяне с данъчните нарушения, изпирането на пари и агресивното данъчно планиране и за сътрудничество между данъчните органи;
 - да включват механизъм за правата на човека и надлежна проверка, за да се гарантира зачитането на трудовите стандарти и налагането на санкции срещу нарушения на

трудовете права⁸. Този механизъм следва да се основава на договорени стандарти, прилагани чрез пропорционални, ефективни и възпиращи санкции, и да бъде въведен със задължително законодателство, съдържащо ясни определения на правата и пропорционални изисквания за докладване;

- да включват пълноценното и реално участие на организациите на гражданското общество и социалните партньори в преговорния процес и в следващите етапи на мониторинга и оценката на въздействието на ефектите от споразуменията (вътрешни консултативни групи).

- 5.10 Комитетът призовава настоятелно ЕС да работи активно със САЩ за постигане на определените в Париж цели в областта на климата, тъй като САЩ отново проявяват активност в тази сфера. Особено сега, когато отношенията с Китай стават проблематични заради китайската вътрешна и външна политика, силната връзка между ЕС и САЩ е от огромно значение, не само в областта на климата.
- 5.11 ЕИСК признава, че стратегическото партньорство между ЕС и Китай е подложено на натиск в резултат на влошаването на положението в Хонконг, „свиването на пространството“ за гражданското общество и положението с правата на човека в Китай, по-специално по отношение на осигурител. Ето защо Комитетът призовава Комисията да използва всички възможни дипломатически и политически средства за подобряване на положението на гражданите на Хонконг и на малцинствата в Китай. В този контекст ЕИСК изисква от Комисията възможно най-скоро да представи предложение за създаване на стратегия на ЕС (при пълно съответствие с европейските политики в областта на транспорта, конкуренцията, инвестициите, правата на човека и трудовете права, безопасността и т.н.), за да отговори с различна инициатива в държавите — членки на ЕС, свързана с инициативата „Един пояс, един път“.
- 5.12 ЕИСК подкрепя необходимостта от „засилване на международните действия за устойчивост спрямо изменението на климата“, в съответствие с формулировката на Комисията. При това не трябва да се забравя, че извън ЕС най-силно засегнати от въздействието от изменението на климата са най-слабо развитите държави и малките островни развиващи се държави. Поради това Комитетът настоява като част от стратегията за партньорство между ЕС и Африка ЕС да работи с най-застрашените държави в Африка, тъй като Комисията правилно цитира Световната банка: само в Кожухарска Африка изменението на климата може да предизвика миграция на до 70 милиона души до 2050 г.
- 5.13 Средиземноморският регион ще трябва отново да стане невралгическия център на Европа, какъвто е бил от векове — пространство, отдадено на обмена на хора, стоки и култури. ЕИСК призовава за възстановяване на стратегическата роля на Средиземноморието, за да се създаде възможност за политика на съседство, способна да гарантира мирни процеси и устойчиво икономическо, екологично и социално развитие.

8

Вж. становище INT/911 на ЕИСК относно задължение за надлежна проверка и законодателната резолюция на ЕП относно корпоративната надлежна проверка и корпоративната отчетност.

6. Утвърждаване на европейския ни начин на живот

- 6.1 Жизнеспособното гражданско общество е в основата на Европейския съюз. Характерно за нашия начин на живот е усещането за честност, справедливост и солидарност и разбирането, че е необходимо да допринасяме за общото благо в интерес на всички. Като се има предвид фактът, че кризата с COVID-19 оказва особено неблагоприятно въздействие върху някои групи в обществото, като жените, младежите и мобилните граждани на ЕС, които бяха подложени на „двоен нокдаун“, сега е по-важно от всякога организациите на гражданското общество да изпълняват централна роля, като допринасят за укрепването на този начин на живот, и те следва да бъдат разглеждани като съюзници в защитата, насърчаването и запазването на нашия начин на живот, основан на приобщаване и зачитане на другите. Поради това ЕИСК призовава Комисията да предостави на организациите на гражданското общество подходяща, целева подкрепа и признание и по този начин да запази гражданското пространство и демократичното право на сдружаване, което има съществено значение за нашия начин на живот.
- 6.2 Една от основните поуки от кризата с коронавируса е, че здравните системи в почти всички европейски държави трябва да бъдат укрепени, като се постави акцент върху претенцията и гарантирането на достъп на всички до обществените здравни структури, основните здравни услуги, включително ваксини, и дългосрочните грижи. Положението на хората в заведенията за полагане на грижи изисква специално и спешно внимание. Въпреки че отговорността за здравеопазването е на национално равнище, разпространението на вируса не признава граници и налага общи ответни мерки на европейско равнище.
- 6.3 Европейската комисия би трябвало да постави акцент върху възстановяването на работните места и борбата с неравенството и бедността в процеса на възстановяване и да обърне специално внимание на подкрепата на уязвими групи, като деца в бедност, хора с увреждания, атипични работници, хора в самоанализирани райони, емигранти или етнически малцинства, посредством активни и приобщаващи политики. Бедността като цяло и сред работещите все още е значителен проблем в много държави членки. За справяне с него е необходим всеобхватен подход на равнището на ЕС и на държавите членки, включително подкрепа за ефективни схеми за активно приобщаване, придружени от основни и осигуряващи възможности социални услуги.
- 6.4 Специално внимание трябва да бъде отделено на децата и младежите: това поколение ще плати огромен публичен дълг, който държавите натрупват сега, за да се справят с последиците от пандемията. Не може да не бъдат взети предвид предизвикателствата, свързани с тяхното активно участие в обществото, както и на пазара на труда.
- 6.5 Миграцията продължава да е приоритетен въпрос поради въздействието ѝ върху обществото и икономиката на ЕС (заетост, интеграция, граничен контрол и борба с расизма, ксенофобията, популизма и дискриминацията). Пандемията от COVID-19 задълбочава уязвимостта на емигрантите поради лични, социални, ситуативни и структурни фактори, подобно на икономическите кризи в миналото. Нужно е да се развият по-устойчиви и безопасни законни пътища за влизане в ЕС и да се обърне внимание на ефикасното използване на вече съществуващи механизми, като се намери

баланс в настоящата система за предоставяне на убежище между сигурност и солидарност. Освен това е изключително важно да бъдат развенчавани фалшивите новини и погрешните представи и да се води борба срещу словото на омразата и антимигрантската политическа реторика. Това ще спомогне и за борбата с расизма, радикализацията, ксенофобията и дискриминацията.

6.6 Трансатлантическото партньорство се основава на исторически споделени и общи ценности. От ключово значение е да се преодоляват глобалните предизвикателства и да се запази международният ред. ЕИСК призовава Европейският съюз да използва възобновеното трансатлантическо партньорство, за да се изправи пред настоящите безпрецедентни глобални предизвикателства, включително възхода на Китай и други глобални фактори, чиито действия не са съобразени със същите демократични принципи. Той призовава и за пълноценно участие на ЕС в предстоящата среща на високо равнище за демокрация, оповестена от президента Байдън, и за силно участие на гражданското общество.

7. **Нов гласък за европейската демокрация**

7.1 Специално внимание заслужават начинът, по който ЕС приема законодателни актове („по-добро регулиране“), и необходимостта от европейски законодателен корпус, който може да служи по-добре на гражданите. Законодателният процес в ЕС трябва да бъде по-прозрачен, по-отворен за принос от заинтересованите страни и по-лесно разбираем.

7.2 Участието на всички граждани чрез организациите, сдруженията и мрежите на гражданското общество ще постави процеса на възстановяване и промяна на бъдещето на Европа на наистина демократична основа. Ето защо ЕИСК счита, че държавите членки и институциите на ЕС би трябвало да гарантират, че в този сложен процес никой няма да бъде изоставен, особено най-уязвимите. Това означава да бъдат създадени благоприятни условия за превръщането на организациите на гражданското общество във важни и равноправни партньори при вземането на решения. По-нужно от всякога е по-добро прилагане на член 11, параграф 2 от ДЕС относно гражданския диалог. ЕИСК счита, че един от инструментите в това отношение би бил включването на четвърти стълб в Плана за действие за европейската демокрация, със силен акцент върху активното гражданство и ясна стратегия за него.

7.3 Залегналите в член 2 европейски основни принципи, като демокрация, върховенство на закона и основни права, включително гражданското пространство, са тясно свързани. Докладът относно върховенството на закона, както и планът за действие за демокрация би трябвало да бъдат взаимно свързани и в тях да се разглеждат въпросите, свързани с гражданското пространство, включително пространството на гражданското общество. Комитетът счита, че е желателно Комисията да проследява тези планове за действие и да въведе по-силни механизми за защита на тези принципи и на пространството на гражданското общество. При стълкновение на национални закони с правото на ЕС би трябвало да започва производство за установяване на нарушение.

- 7.4 ЕИСК очаква плановете на Комисията от 2022 г. за нова „Инициатива за социален диалог“, но настоятелно призовава Комисията да я разшири, за да обхване и „Диалога на гражданското общество“, така че в ситуации, в които това е желателно, организациите на гражданското общество, различни от традиционните социални партньори, също да могат да участват в диалога. Това ще постави гражданското общество на равна основа със социалните партньори при изготвянето на политиките.
- 7.5 Икономическият спад, предизвикан от настоящата пандемия, има съществени последици за равенството между половете както по време на икономическия спад, така и по време на последващото възстановяване. Самата пандемия изостри неравнолесиата между половете. Ето защо ЕИСК счита, че е абсолютно необходимо равенството между половете и интегрирането на принципа на равенство между половете да бъдат предвидени във всички аспекти от законотворчеството и изпълнението.
- 7.6 Основните права и принципите на правовата държава са в основата на европейските ценности; те се прилагат по всяко време и на всяко място в ЕС и следователно не могат да бъдат временно спрени. Въпреки че отговорът на настоящата криза трябва да бъде бърз и оправдава някои извънредни и ограничени във времето мерки, те не могат да противоречат на върховенството на закона и да застрашават демокрацията, разделението на властите и основните права на европейските граждани. Комитетът призовава Комисията да бъде бдителна в това отношение и при необходимост да предприема активни действия, когато тези ценности се нарушават. Освен това Комисията би трябвало да интегрира програмата за жертвите във всички програми за финансиране от ЕС, включително средствата на ЕС, управлявани на национално и международно равнище. Комитетът припомня предложението си за амбициозна стратегия на ЕС за комуникация, образование и осведомяване на обществеността относно основните права, върховенството на закона и демокрацията.
- 7.7 Новите инструменти на ЕС за защита и насърчаване на основните права и върховенството на закона, като например новият цикъл за преглед на прилагането на върховенството на закона и новият механизъм, който обвързва финансирането от ЕС с условието за зачитане на основните права и принципите на правовата държава, трябва да бъдат реализирани по такъв начин, че да могат да бъдат прилагани бързо и ефективно. Освен това ЕИСК призовава за засилване на ролята на гражданското общество в цикъла за преглед на прилагането на върховенството на закона и форума на заинтересованите страни.
- 7.8 Благотворителността и гражданското общество имат ключова роля за насърчаване на основни области на европейската политика и биха могли да постигнат дори още повече, ако се осигури по-добра среда за тяхната дейност. Новата политика на ЕС за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма трябва да се основава на риска и да бъде съизмерима с рисковете, които цели да преодолжава, и не трябва да ограничава неоправдано законната работа в обществена полза и благотворителността.
- 7.9 Както установяваме непрекъснато, пределно ясно е, че са необходими допълнителни действия, със сигурност и от страна на Комисията, за постигане на свободни и плуралистични медии и качествена независима журналистика, както и ефективно

регулиране на социалните медии, по-специално за борба с дезинформацията и включване на регулирането на политическата реклама онлайн и отговорността за съдържанието.

Брюксел, 9 юни 2021 г.

Christa Schweng,
председател на Европейския икономически и социален комитет

Европейски икономически и социален комитет

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Отговорен издател: Отдел „Посещения и публикации“
EESC-2021-35-BG

www.eesc.europa.eu

© Европейски съюз, 2021 г.
Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

Print
QE-02-21-760-BG-C
ISBN 978-92-830-5348-4
doi:10.2864/380688

Online
QE-02-21-760-BG-N
ISBN 978-92-830-5352-1
doi:10.2864/742226

BG